

Begäran om utlåtande om betänkandet av arbetsgruppen för lagstiftningen om vapenbrott

Inledning

Justitieministeriet tillsatte den 31 oktober 2023 en arbetsgrupp med uppgift att evaluera bestämmelserna om vapenbrott i 41 kap. i strafflagen (39/1889) och bereda de lagstiftningsändringar som behövs för att genomföra åtgärderna i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Det övergripande målet med beredningen var att straffbestämmelserna i kapitlet ska bilda en uppdaterad, tillräckligt omfattande, tydlig och konsekvent helhet där man på ett ändamålsenligt sätt beaktar hur skadliga och farliga olika handlingar är. I arbetsgruppens arbete prioriterades skjutvapenbrott som har en koppling till organiserad brottslighet eller annan kriminell verksamhet som sker i grupp.

Enligt tillsättningsbeslutet för arbetsgruppen berodde det på vilka lagändringar som ansågs nödvändiga och motiverade och framförallt på lagändringarnas omfattning om resultatet skulle bli ett helt nytt 41 kapitel eller om endast vissa bestämmelser i kapitlet skulle uppdateras. Vid behov kunde arbetsgruppen, för att uppnå sina mål och genomföra sitt uppdrag, också bereda ändringar i andra delar av strafflagen än kapitel 41. Arbetsgruppen hade också i uppgift att bereda lagstiftningsändringar som föranleds av de ändringar som föreslås i strafflagen. Dessa kunde till exempel gälla bestämmelserna i 5 kap. i polislagen (872/2011) och 10 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011) som tillämpas vid förhindrande och utredning av brott.

Arbetsgruppen har nu berett de ändringar som behövs för ett nytt 41 kapitel i strafflagen i syfte att genomföra också föresatserna som gäller vapenbrott i regeringsprogrammet.

Enligt förslaget ska det föreskrivas om hantering av skjutvapen för allvarlig brottslig verksamhet som ett nytt brott för vilket straffet är fängelse i högst fyra år. Utlåning eller överlåtelse av ett skjutvapen till en organiserad kriminell sammanslutning eller försök att göra det anses i fortsättningen som ett sådant brott. För närvarande betraktas en gärning i anslutning till en organiserad kriminell sammanslutning som deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet, för vilket personen döms till böter eller fängelse i högst två år. Gärningens straffbarhet nuförtiden förutsätter att ett allvarligt brott eller ett straffbart försök till ett allvarligt brott begås i sammanslutningens verksamhet. Vid utredning av det nya brottet får också teleavlyssning användas.

Det föreslås att medförande av ett skjutvapen på allmän plats eller i ett trafikmedel fogas till gärningar som innebär grovt skjutvapenbrott. Minimistraffet för grovt skjutvapenbrott ska enligt förslaget höjas till fängelse i två år. Dessa ändringar hänför sig till föresatser i regeringsprogrammet.

Till regeringsprogrammets föresatser hör också att maximistraflet för innehav av farligt föremål höjs till fängelse i två år och maximistraflet för innehav av föremål eller ämnen som lämpar sig för att allvarligt skada någon annan höjs till fängelse i ett år.

Vissa gärningsformer som närmast kan karakteriseras som överträdelse av administrativa skyldigheter överförs från kategorin skjutvapenbrott till lindrigt skjutvapenbrott. Det föreslås också att hot om fängelse fogas till lindrigt skjutvapenbrott, så att det i fortsättningen kan dömas ut böter eller fängelse i högst sex månader för dessa brott.

Bakgrund

Straffbestämmelserna om vapenbrott har inte varit föremål för en helhetsbedömning på länge. Under den senaste tiden har det förts diskussion i offentligheten om vapenbrott och i synnerhet brott som gäller innehav av otillåtna skjutvapen i anslutning till organiserad kriminell sammanslutning och eggvapen i kriminella ungdomsgång.

I lagmotionen LM 105/2020 rd (Pihla Keto-Huovinen/saml m.fl.), som förföll i riksdagen, föreslogs att innehav i strid med skjutvapenlagen av olovligt skjutvapen på allmän plats, i ett fordon på en allmän plats eller i ett utrymme som allmänheten har tillträde till ska ses som kvalificeringsgrund för grovt skjutvapenbrott. Motionen undertecknades av 106 riksdagsledamöter.

Justitieministeriet inledde i december 2022 en helhetsöversyn av straffbestämmelserna för vapenbrott (VN/34181/2022, OM077:00/2022). Som grund för det egentliga lagstiftningsarbetet färdigställdes den 28 februari 2023 en promemoria om nuläget i fråga om straffbestämmelserna om vapenbrott samt om behovet av fortsatta åtgärder och sättet att genomföra dem. Avsikten var att utifrån promemorian inleda lagberedningsarbetet när regeringsprogrammet var klart och den nya regeringens riktlinjer kunde beaktas i uppdraget för den arbetsgrupp som inrättades.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, som publicerades den 16 juni 2023, höjs minimistraflet för grovt skjutvapenbrott från fyra månader till två år för att säkerställa att de fängelsestraff som döms ut för sådana brott i regel är ovillkorliga. Enligt regeringsprogrammet ska rekvisitet för grovt skjutvapenbrott ändras så att det blir straffbart som grovt skjutvapenbrott att bära eller transportera ett olovligt skjutvapen på allmän plats eller i ett fordon. Dessutom skärps straffen för innehav av farligt föremål och av föremål som lämpar sig för att skada någon annan.

Målsättningar

Syftet med lagstiftningsförslagen är för det första att se till att bestämmelserna är heltäckande med tanke på de skyddsintressen som användningen av skjutvapen kan kränka. Dessa skyddsintressen är liv, hälsa, allmän ordning och säkerhet, sexuell självbestämmanderätt samt äganderätt. Avsikten med flera av ändringarna är att straffskalan för vapenbrott och därigenom också de straff som döms ut bättre ska motsvara hur klandervärda och allvarliga brotten är. De föreslagna ändringarna är viktiga med tanke på föresatserna i regeringsprogrammet.

Syftet är att förhindra nya brott vilket i sin tur leder till ett effektivare skydd av skyddsintressena. Det gäller både straffens allmänna brottsförebyggande effekt (allmänprevention) och effekten som hindrar redan dömda personer från att begå nya brott (individualprevention).

Svarsanvisningar för mottagare

Vänligen lämna ert utlåtande genom att besvara den begäran om utlåtande som publicerats på adressen utlåtande.fi. Utlåtandet behöver inte skickas per e-post eller post.

För att underlätta behandlingen av svaren ber justitieministeriet att utlåtandet om möjligt delas in enligt de mellanrubriker som finns i slutet av begäran om utlåtande (Allmänt, Ändringen av vissa gärningsformer av skjutvapenbrott till lindrigt skjutvapenbrott, Kriminaliseringen av hantering av skjutvapen för allvarlig brottslig verksamhet, Den nya kvalificeringsgrunden för grovt skjutvapenbrott, Höjningen av minimistraffet för grovt skjutvapenbrott, Höjningen av maximistraffen för straffbart innehav av farligt föremål eller föremål som lämpar sig för att allvarligt skada någon annan, Fogandet av fängelsehot till lindrigt skjutvapenbrott, Fogandet av en definitionsbestämmelse till strafflagens nya 41 kap., Lagändringen som gäller teleavlyssning, Lagstiftningsförslagets ekonomiska konsekvenser och Övriga frågor).

För att lämna ett utlåtande måste du registrera dig och logga in i tjänsten utlåtande.fi. Närmare anvisningar om hur du använder tjänsten finns på adressen utlåtande.fi under fliken Anvisningar -> Bruksanvisningar. Om du behöver hjälp med att ta i bruk tjänsten, skriv till lausuntopalvelu.om@gov.fi. **OBS! Alla utlåtanden som lämnas in är offentliga och publiceras i tjänsten utlåtande.fi.**

Justitieministeriet betalar inte arvode för begärda eller givna utlåtanden.

Tidtabell

Utlåtandena ska lämnas in senast **fredagen den 7 juni 2024**.

Beredare

Janne Kanerva, lagstiftningsråd, tfn 029 515 0176, janne.kanerva@gov.fi.

Länkar:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-815-0> - Aserikoksia koskevan sääntelyn muuttaminen: Työryhmämietintö

Sändlista:

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Etelä-Suomen syyttäjäalue
Helsingin hovioikeus
Helsingin käräjäoikeus
Helsingin poliisilaitos
Helsingin yliopisto/professori Kimmo Nuotio
Helsingin yliopisto/professori Sakari Melander
Itä-Suomen syyttäjäalue
Julkiset oikeusavustajat ry
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Keskusrikospoliisi
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeuspoliittinen yhdistys – Demla ry
Oulun käräjäoikeus
Pohjanmaan poliisilaitos
Pohjois-Karjalan käräjäoikeus
Pohjois-Suomen syyttäjäalue
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Reserviläisliitto
Rikosseuraamusalan henkilöstöyhdistys RikHe ry
Rikosseuraamuslaitos
Sisäministeriö
Suomen Ampumaurheiluliitto ry
Suomen Asehistoriallinen Seura ry
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Juristiliitto
Suomen Kriminalistiyhdistys ry
Suomen Metsästäjäliitto
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry
Suomen Riistakeskus
Suomen Syyttäjäyhdistys ry
Suomen tuomariliitto ry
Tuomioistuinvirasto
Turun hovioikeus
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtiovarainministeriö
Vankilavirkailijain Liitto VVL ry

Allmänt

Lämna ditt utlåtande om mellanrubrikens ämne här.

Ändringen av vissa gärningsformer av skjutvapenbrott till lindrigt skjutvapenbrott

Lämna ditt utlåtande om mellanrubrikens ämne här.

Kriminaliseringen av hantering av skjutvapen för allvarlig brottslig verksamhet

Lämna ditt utlåtande om mellanrubrikens ämne här.

Den nya kvalificeringsgrunden för grovt skjutvapenbrott

Lämna ditt utlåtande om mellanrubrikens ämne här.

Höjningen av minimistraffet för grovt skjutvapenbrott

Lämna ditt utlåtande om mellanrubrikens ämne här.

Höjningen av maximistraffen för straffbart innehav av farligt föremål eller föremål som lämpar sig för att allvarligt skada någon annan

Lämna ditt utlåtande om mellanrubrikens ämne här.

Fogandet av hot om fängelse till lindrigt skjutvapenbrott

Lämna ditt utlåtande om mellanrubrikens ämne här.

Fogandet av en definitionsbestämmelse till strafflagens nya 41 kap.

Lämna ditt utlåtande om mellanrubrikens ämne här.

Lagändringen som gäller teleavlyssning

Lämna ditt utlåtande om mellanrubrikens ämne här.

Lagstiftningsförslagets ekonomiska konsekvenser

Lämna ditt utlåtande om mellanrubrikens ämne här.

Övriga frågor

Lämna ditt utlåtande om mellanrubrikens ämne här.

Hinkkanen Ville
Oikeusministeriö

Kanerva Janne
Oikeusministeriö